

FOTO: LÜTFI ÖZKÖK

Psykologen på vårdmarknaden

”Psykologer eller andra yrkesgrupper inom landstingen kan... driva verksamheter på egen hand.” Det sade socialminister Göran Hägglund till *Psykologtidningen* i nr 1 2007. Fler psykologledda verksamheter har sedan dess etablerats. Men, det är bara några få sådana företag som har övertagit verksamheter från landstingen. Psykologförbundet har bidragit med ”Inspirationsdagar” och ”Affärsutveckling- och strategidagar” för att uppmuntra till eget företagande.

VAD BEROR DET PÅ att psykologer inte har tagit över landstingsverksamheter?

– En del psykologer uppger som förklaring att det är för osäkert, vid majoritetsskifte i landstingen kan vissa entreprenader återtas efter avtalsperiodens slut, berättar Kjell Lindqvist, förhandlingsansvarig inom Stockholms läns landsting.

I Helsingborg vann dock 2008 det medarbetarägda Psykologpartners en upphandling inom Region Skåne. De startade Södermottagningen som omfattar Helsingborg och Ekeby i Bjuvs kommun. Samtidigt bytte man namn till Psykiatripartners i Skåne.

– När det gäller vårdcentraler driver enstaka läkare privata vårdcentraler, men inga psykologer öppnar. En psykolog var tidigare delägare i Hjärnhälsan i Skåne AB, som startades av läkare, men Hjärnhälsan gick 2008 samman med det stora vårdbolaget Carema, säger Katrin Dahlin, förhandlingsansvarig i Region Skåne.

Anders Wahlberg, ordförande i Psykologföretagarna AB, som tillhör Psykologförbundet, säger att det är svårt att klara upphandlingar och krav

och därför attraktivt att sälja sin verksamhet.

– Kraven är ofta så breda. För att starta primärvård måste du anställa distriktssköterska, barnmorska med flera, ingå i landstingets datasystem etc. Det blir nästan nödvändigt att sälja om du vill komma in i den verksamheten. Då kan du vara kvar som uppköpt. Läger de 8 miljoner kronor på bordet, kan det vara lockande att ta dem.

– Tendensen är att mångfalden inte blivit så som man önskat. Det blir lite av ”smålandsting” runt omkring. Frågan är om det var det man ville uppnå? Det innebär inte att det behöver vara dåligt, tillägger Anders Wahlberg.

Kjell Lindqvist förklarar att de stora vårdbolagen vinner upphandlingar genom att lägga sig lågt i budgivningen.

– Uthålliga ägare tar förluster för att på sikt kunna konkurrera ut även andra ägare.

Aktörer som lagt bud på landstingsenheter är framför allt Carema, Prima och Praktikertjänst. Carema är ett av de största vårdbolagen i Norden. Det är ett helägt dotterbolag till Ambea AB. Ägare till Ambea i sin tur är 3i Group pic och 3i fonder samt Government of Singapore Investment Corporation, GIC. 3i Group är ett av världens största riskkapitalbolag. GIC är en passiv kapitalinvestor. Carema ägs således av internationellt riskkapital med krav på avkastning.

VAD HAR HÄNT MED de psykologer som arbetat inom de delar av psykiatri i Stockholms läns landsting som konkurrensutsatts? De ställdes inför valet att antingen stanna kvar i landstinget eller att följa med den entreprenör

som vunnit upphandlingen. Stannar de kvar erbjuds de andra tjänster inom landstinget. I nya vårdbolaget förändras deras roll. De befinner sig på en privat marknad med krav på att verksamheten ska gå med vinst. De ska – på kortast möjliga tid – leverera den specifika behandling som ägaren begär. Ägaren och psykologen är många gånger överens om vad som är god psykologisk behandling, men när ägaren anser att psykologen har fel kompetens för att passa in i företagets profil, uppstår problem.

För en del psykologer har inget val funnits. De har arbetat inom primärvården i Göteborg, men när Vårdval nyligen infördes och vården konkurrensutsattes, blev psykologer ”övertaliga” på vårdcentralerna. De erbjuds andra tjänster inom regionen.

SVENSK VÅRD OCH omsorg lämnar stegvis den offentliga modellen och går in i ett nytt ekonomiskt system. Utförsäljningen av vårdcentraler och konkurrensut-sättning av psykiatri ingår i en global privatisering av offentliga tillgångar. Det innebär ett nytt sätt att organisera verksamheter och en förändrad facklig situation. Psykologförbundets möjlighet att påverka löner och villkor kan bli mindre då andra fackförbund har partsställning inom det privata avtalsområdet. När vård nu frigörs från landstingen kan det bidra till att strukturer som stagnerat förändras. Här har de privata vårdbolagen chansen att förbättra verksamheterna. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS
chefredaktör